

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Kraakselaan 60

Monumentnummer : GM179

Straat : Kraakselaan
Huisnummer : 60
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 HH

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : B
Nummer : 2438

Naam object : ---
Bouwjaar : nb
Architect : nb
Bouwstijl : Classicisme
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 18-04-2016
Datum aanwijzing : 01-11-2016

Situering

Pand is gelegen op een ruim perceel halverwege de Kraakselaan, een uitvalsweg aan de oostzijde van de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met de voorgevel langs het trottoir.

Hoofdropzet

Gebouw op een rechthoekige plattegrond, bestaande uit een woongedeelte aan de straat en haaks erachter twee schuren naast elkaar. De voorgevel van het woongedeelte staat langs de straat. Het gebouw is enkellaags en onder de voormalige woning gedeeltelijk onderkelderd. De drie hoofdvolumes hebben zadeldaken tussen topgevels. Rechts achter de boerderij staat een vierkant gebouw met tentdak dat hier verder niet wordt beschreven.

Historie

De Kraakselaan is gelegen aan de oostzijde van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De straat functioneerde als toegangsweg van en naar de Meipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werd opgeblazen en niet werd herbouwd.

De aanpalende vestingwerken zijn toen eveneens geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd en waar de Kraakselaan aan de oostzijde naar toe voert.

Aan de noordzijde takte halverwege de straat schuin een zandpad aan dat voor de aanleg van de Hoge Linie het begin vormde van de weg naar Steenderen. In de oksel van beide wegen heeft tot in de twintigste eeuw boerderij De Kraak gestaan, schuin tegenover boerderij Kraakselaan 60. Het oude tracé van de weg naar Steenderen is als rudiment in het verloop van de Van Kinsbergenstraat bewaard gebleven.

Beknopte bouwgeschiedenis

Kraakselaan 60 is mogelijk als boerderij gebouwd, maar de schuren achter het woongedeelte kunnen ook een andere functie gehad hebben. Een exact bouwjaar van Kraakselaan 60 is niet bekend, op de kadastrale minuut 1832 komt het pand nog niet voor. Een in de voorgevel aanwezige jaartalsteen is te sterk verweerd om daaruit een jaartal te herleiden, maar afgaande op enkele constructieve kenmerken in de kapconstructie is een datering in de tweede helft van de 19^e eeuw aannemelijk. Rond 1900 is aan de achterzijde een enkellaags gebouw op vierkante grondslag met tentdak neergezet, dat als bekroning een zinken piron meekreeg. Het is onduidelijk wat de functie van dit gebouw is geweest.

In 1973 is het rechter gedeelte van de schuur achter de woning verbouwd en de rechter zijgevel integraal vervangen.

In 1989 is het complex sterk verbouwd ten behoeve van een cateringbedrijf, waarbij de linker schuur achter het woongedeelte een nieuwe opbouw en dak kreeg. Kort erop is in 1996 het complex nogmaals verbouwd om als dierenartsenpraktijk dienst te gaan doen, een functie die het nog heeft. Bij deze verbouwingen is het woongedeelte met de achter gelegen rechter schuur niet sterk gewijzigd.

Exterieur

Het woongedeelte van het pand heeft een enkellaags gemetselde gevel in kruisverband op een lage gepleisterde plint. De gevel is vier vensterassen breed met de entree in de tweede gevelopening van rechts. De vensters zijn uitgevoerd als schuifvenster met wisseldorpel, de bovenramen met glas-in-lood zijn in het verleden vernieuwd en klappend gemaakt. De houten kozijnen zijn voorzien van een luikspanning met houten opgeklapte luiken draaiend op duimen. Boven de vensters anderhalf steens strekse ontlastingsbogen. Onder het middelste venster zijn twee kleine kelderlichten aanwezig met diefroosters. De entree is geaccentueerd met een pilasterstelling op zandstenen, geprofileerde basementen en bekroond wordt met een hoofdgestel bestaande uit architraaf, fries en kroonlijst. De gevel wordt afgesloten met een hoofdgestel van architraaf, houten fries en een geprofileerde gietijzeren goot op klossen. In het voorste

dakschild van grijs gesmoorde oude holle dakpannen is rechts van het midden een eenvoudig gedetailleerde dakkapel met flauw zadeldak en oren opgenomen. In de dakkapel draait een enkelruits raam.

Links van de gevel een houten deur die naar een berging voert. De linker gevel is op de begane grond blind en niet zichtbaar. De zoldervloer is kenbaar door drie gesmede staafankers. De geveltop is gemetseld en bij de dakaansluiting voorzien van zorgvuldig gemetseld vlechtwerk. In de gevel is een venster opgenomen met draairamen, kalf en half rond tweeruits bovenlicht, die met een steens rondboog wordt ontlast en een houten onderdorpel heeft. De gevel wordt met een overstek en windveren afgesloten.

De rechter zijgevel is vergelijkbaar met de linker zijgevel uitgevoerd, waarbij op de begane grond een vergelijkbaar venster als in de voorgevel aanwezig is met erboven een rondboogvenster dat een gevorkte roedenverdeling in het bovenlicht heeft. Ter hoogte van de zoldervloer twee muurankers.

De enkellaags rechter zijgevel van de schuur achter het voormalige woonhuis springt een halve meter in, het kleine zichtbare deel van de achtergevel van het woonhuis is een meter hoger dan de gevel van de schuur en wordt met een vergelijkbaar hoofdgestel afgesloten als de voorgevel. De zijgevel van de schuur is in het verleden geheel vernieuwd en wordt hier niet beschreven. Het dakvlak boven de gevel is geheel gesloten en belegd met grijs gesmoorde oude holle pannen. Het linker dakvlak van de schuur is met betonpannen gedekt. De linker zijgevel is niet bekeken.

De achtergevel is alleen boven de begane grond zichtbaar en geheel blind. Het is een in halfsteens verband gemetselde gevel met drie verticale stroken kruisverband waar binnen muurdammen zijn gemetseld ter versteviging van het metselwerk. De gevel wordt afgesloten met een cementband en gevelpannen bij het achterste dakvlak.

Interieur

Kelder: de kelder bevindt zich onder het middelste vertrek van het voormalige woonhuis. Er is geen toegang aangetroffen en de ruimte is dan ook niet bezocht.

Begane grond: de voormalige woning heeft een indeling die bestaat uit drie vertrekken naast elkaar, die twee traptreden hoger liggen dan de vloer van de voormalige schuur. De hal achter de voordeur is in 1996 bij het rechter vertrek getrokken. In geen van de vertrekken is een oude afwerking dan wel de constructie in het zicht. Vanuit het rechter vertrek voert een moderne trap met beneden een kwart naar de verdieping op zolder. De indeling van de voormalige schuur bestaat uit een entree met hal en bergkast rechts in de oksel met het voormalige woonhuis. De plattegrond bestaat voorts uit een bouwmuur die de plattegrond achter het woonhuis in twee beuken verdeeld. Behoudens deze indelingskarakteristiek is in 1989 en 1996 de gehele indeling nieuw tot stand gekomen. Oudere afwerkingen dan wel constructieve elementen zijn nergens in het zicht.

Op de *zolder* boven het woonhuis is dat gedeeltelijk het geval: twee grenen dekbalkgebinten met korbeels en gepende en getoognagelde verbindingen dragen de verder met moderne materialen afgewerkte kapconstructie. De constructie kent geen telmerken. De ongedeelde ruimte wordt van daglicht voorzien door de dakkapel aan de straatzijde en de twee vensters in de beide topgevels.

Een moderne ombouw met vlakke deur voert naar de doorgang tot de achterste zolder (boven de voormalige schuur). De zoldervloer ligt hier vijf traptreden lager. De

kapconstructie is hier volledig in het zicht en bestaat uit geschilde vuren sporen met nokgording en halfhouts gespijkerde haanhouten die met gesmede spijkers op de sporen zijn getimmerd. De sporen worden opgevangen door vijf dekbalkgebinten met flieringbalken zonder windschoren. Om schuiven van de flieringbalken te voorkomen zijn boven op de dekbalken klossen gespijkerd. De verbindingen zijn gepend en met toognagels gezekerd. De korbels zijn aan de onderzijde bovendien met oude bouten en vierkante moeren gezekerd. De gebinten zijn niet voorzien van telmerken. Het metselwerk van de zuidelijke eind gevel van de zolder is in het zicht. Het is een halfsteens gemetselde blinde gevel met drie steensdikke muurdammen. De achtergevel van het woonhuis is met bakstenen opgetrokken in kruisverband, de koppen van de grenen enkelvoudige balklaag van de zoldervloer zijn zichtbaar, hetgeen duidelijk maakt dat voorhuis en schuur gelijktijdig opgetrokken zijn.

Bouwdossiers

05-11-1973   verbouw woning
29-03-1989   verbouw en uitbreiding t.b.v. cateringbedrijf
11-03-1996   verbouw t.b.v. dierenartsenpraktijk

Literatuur

N.b.

Waardering

Kraakselaan 60 dateert uit de tweede helft van de 19^e eeuw en past wat schaal betreft goed in de straatwand. Het pand is wat betreft de hoofdvorm en architectuur goed bewaard gebleven. Van belang voor de waardebeoordeling zijn de ligging dicht aan de Kraakselaan, de goed bewaard gebleven architectuur van het huis met erachter gesitueerd bedrijfsgebouw en de cultuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg. Onder de bescherming vallen het woonhuis en het (vanaf de straat gezien) rechter deel van het bedrijfsgebouw.

De woning met voormalig bedrijfsgebouw met adres Kraakselaan 60 is van belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Kraakselaan 60 is architectuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven voorbeeld van baksteenclassicisme uit de tweede helft van de negentiende eeuw, vanwege de harmonieuze verhoudingen van de gevels van het woonhuis en vanwege de goed bewaard gebleven historische constructieve elementen.

Kraakselaan 60 is stedenbouwkundig van belang vanwege de ruimtelijke relatie tussen woonhuis en voormalig bedrijfsgebouw en de belangrijke bijdrage van het ensemble aan de historische topografische situatie ter plaatse.

Kraakselaan 60 is cultuurhistorisch van belang als goed bewaard gebleven woonhuis voor de gegoede burgerij uit de eerste helft van de negentiende eeuw met een bijbehorend bedrijfsgebouw er achter.